

Spilophora geophila n. sp.

Plaat X. Fig. 40_{a—b}.

Dit geslacht is ten hoogste verwant aan *Chromadora* B. Van *Spilophora*'s waren nog geene soorten bekend, die den grond bewoonden; het is dus niet onbelangrijk dat ik op het eiland Walcheren eene *Spilophora* vond, die daar aan de wortels van riet leeft in vochtige aarde, nabij stilstaand brak water. Zonder twijfel leefden de voorouders dezer soort in de naburige Schelde; langzamerhand gewenden zij zich aan het bewonen van brak water, of liever deze verandering van levenswijze, die wel

met eene *soortsverandering* gepaard ging, geschiedde door de natuurkeus in den strijd om het leven. Van het wonen in brak water gingen onze dieren geleidelijk over tot het bewonen van vochtige zilte aarde tusschen wortels van rietplanten, die in brak water, hunne vorige woonplaats, groeiden, en zoo treffen wij thans duizende *Spilophora*'s, die van hunne voorouders verschillen en die ik thans als *Spilophora geophila nova* sp. beschrijven ga, in dien zilten grond op Walcheren aan. En het komt mij zeer waarschijnlijk voor, dat, als de strijd om het leven er toe leidt, er zich uit onze thans een zilten grond bewonende *Sp. geophila* na eenigen tijd eene nieuwe *Spilophora* zal gaan ontwikkelen, die in zuivere kleiaarde wonen zal, in eenen bodem die slechts met zoetwater in verbinding staat. Zóó ook stel ik mij de phylogenese van *Chromadora bioculata* M. Sch. en van onze Leidſche *Chromadora Leuckarti* voor.

Mannetje en wijfje bereiken dezelfde lengte van 0,7—0,9 mm.; zij zijn niet slank van gēstalte. Naar voren worden zij weinig smaller, meer naar achteren heen.

Aan den kop bemerk ik zes uitstaande borstels, terwijl er hier en daar over het geheele lichaam borsteltjes gevonden worden, en wel in de submediaanvelden.

De huid is dwars geringd; in de zijvelden verloopē twee longitudinale rijen van grootere korreltjes, die tot op den kop en het einde van den staart te vervolgen zijn; in deze rijen loopen de ringen uit, en tusschen haar verheft zich misschien eene zeer lage zijmembraan.

De mondholte is niet diep; op haren bodem bespeur ik aan de dorsale zijde een zeer zwakken tand, terwijl hare wanden aldaar zeer verdikt zijn; zijorganen ontbreken, doch er schijnt geheel aan den voorrand eene uitstekende papil of lip te zijn, die dit orgaan wellicht vervangt.

De oesophagus, welke bij al de zes door mij gemeten voorwerpen een zesde der geheele lengte lang is, vangt met eene zeer zwakke aanzwelling aan, waarin ik drie ongelijke apophysen opmerk, die haar oorsprong nemen van den bodem der mondholte; hij wordt vervolgens cilindrisch en gaat dan in den grooten

bulbus over. Even achter dezen ligt de ventrale halsklier.

De staart van het mannetje wordt, naar het schijnt, iets korter dan die van het wijfje; hij bevat de staartklier, die als naar gewoonte uit drie cellen gevormd is en door eene vrij lange uitvoeringsbuis uitmondt.

De spicula zijn slank, een weinig gebogen; evenzoo zijn de beide accessorische stukken zeer slank en dun en slechts in geringe mate gebogen. *Vóór den anus liggen bij deze soort nergens papillen of borstelpapillen*; hierdoor onderscheidt zij zich aanstonds van *Spil. inaequalis* B., waarmede zij overigens wel eenige overeenkomst bezit.

De vulva ligt nagenoeg op het midden van het lichaam.

Ook met *Chromadora caeca* B. biedt onze soort vele punten van verwantschap; in de eerste plaats echter is onze soort eene *Spilophora*. Bastian zegt vervolgens dat bij *Chr. caeca* slechts een *schijn* is van longitudinale rijen van groote korrels op de zijvelden; bij onze soort echter zijn deze rijen zeer duidelijk en over het geheele lichaam te bespeuren. Ook is de oes. bij onze soort, zooals ik door herhaalde metingen mij verzekerde, steeds iets langer dan bij *Chrom. caeca*, terwijl ook de plaatsing der kopborstels eene andere schijnt te wezen.

Afmetingen uitgedrukt in $\frac{1}{255}^{\text{sten}}$ van den millimeter:

	N ^o . 1	N ^o . 2	N ^o . 3	N ^o . 4	N ^o . 5	N ^o . 6
	♂	♂	♂	♀	♀	♀
Oesophagus	38	31	30	37	31	31
Gr. oes. — anus	160	130	128			
Gr. oes — vulva				70	58	60
Vulva — anus				85	75	69
Staart	25	22	22	31	28	30
Geheele lengte	225	185	180	225	195	190
Breedte in het midden	10	9	9 $\frac{1}{4}$	10 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{3}$	10 $\frac{1}{2}$
Breedte gr. oes.	9 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{2}{3}$	10 $\frac{1}{3}$	10 $\frac{1}{3}$	
Vh l b.	22	21	20	21	19	18
Vh o l.	6	6	6	6	6 $\frac{1}{3}$	6
Vh s l.	9	8 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{5}$	7 $\frac{1}{4}$	7	6 $\frac{1}{3}$

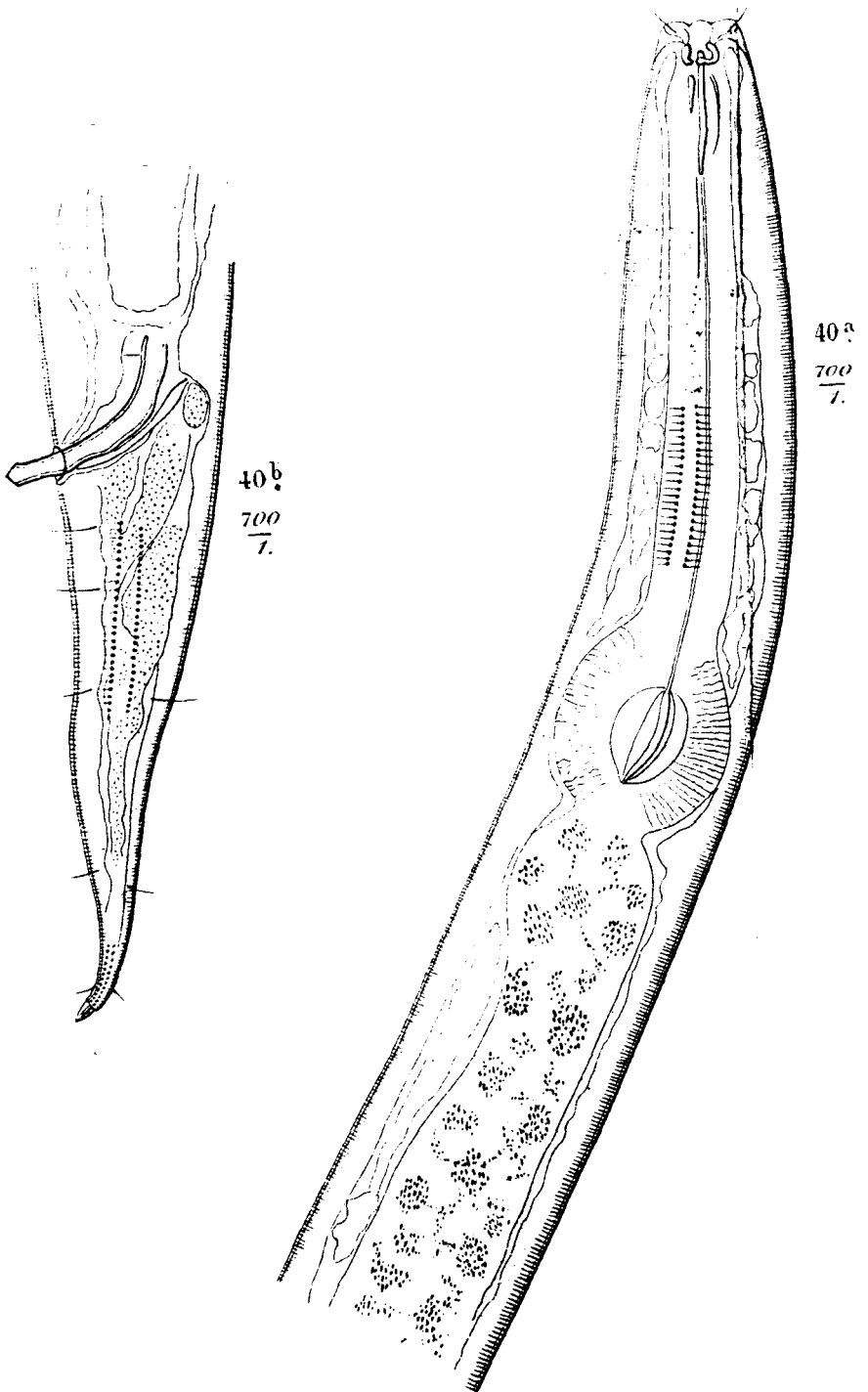

Fig. 40. *Spilophora geophila* de Man, *a* het voorste gedeelte, *b* de staart van het mannetje, beide in lateralen stand. In beide figuren zijn de laterale rijen van korrels slechts voor een kort gedeelte afgebeeld.